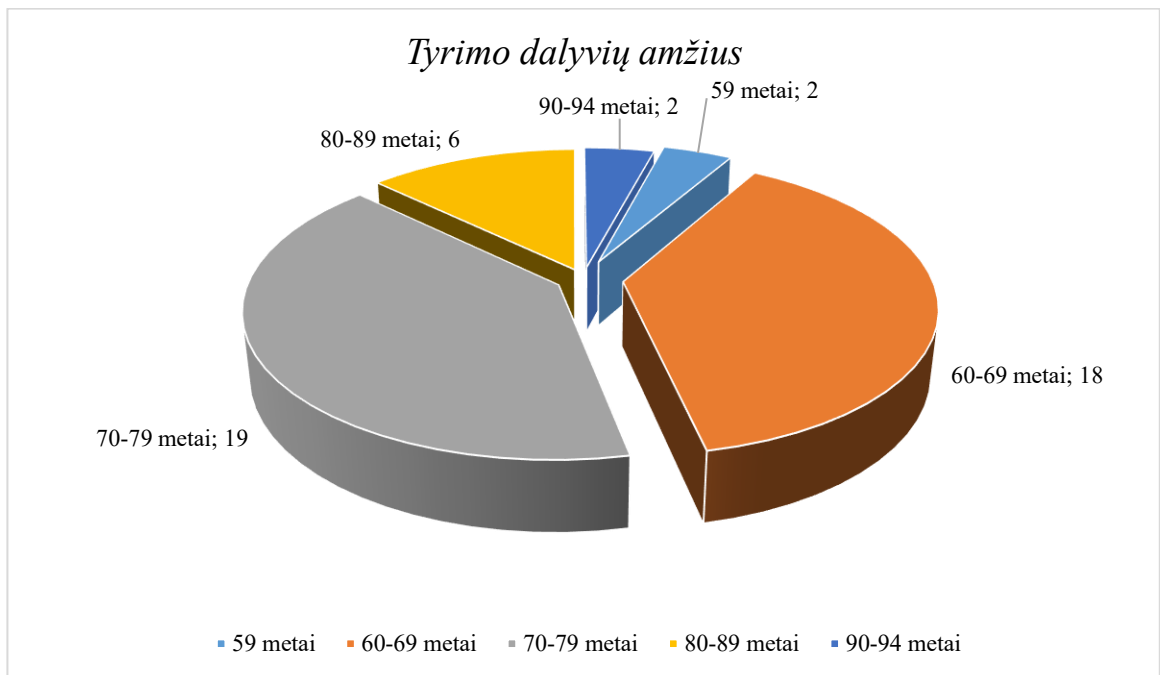

Vilniaus raj. socialinių paslaugų centro paslaugas į namus gavėjų tyrimo rezultatai

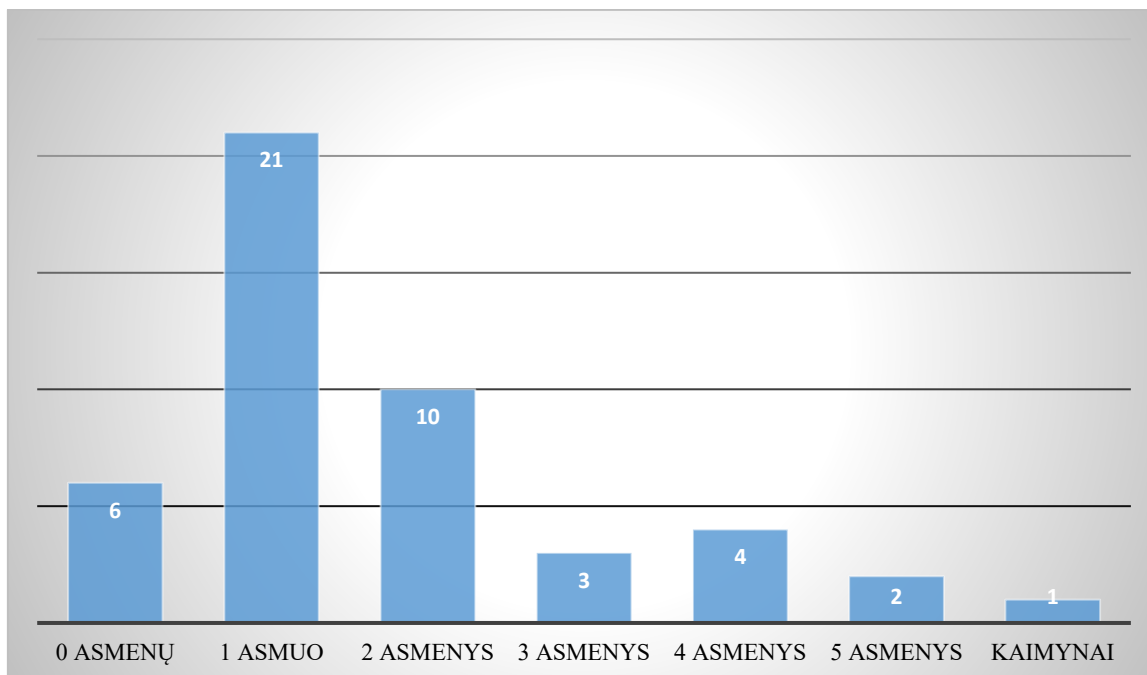
Tyrimo dalyvių socialinės-demografinės charakteristikos

Tyrimo dalyvavo 37 moterys ir 10 vyrų (viso 47 respondentai). Jauniausiam tyrimo dalyviui buvo 59 metai, vyriausiam – 94 metai, tyrimo dalyvavusių asmenų amžiaus vidurkis – 76 metai (žr. pav. Nr. 1). Galima pastebėti, kad didžioji dalis asmenų, atsakiusių į klausimus, priklauso 70-79 ir 60-69 metų amžiaus kategorijoms. Tarp šių amžiaus kategorijų tik vieno respondento skirtumas. Mažiausiai respondentų, po 2 yra 59 ir 90-94 metų amžiaus kategorijose.

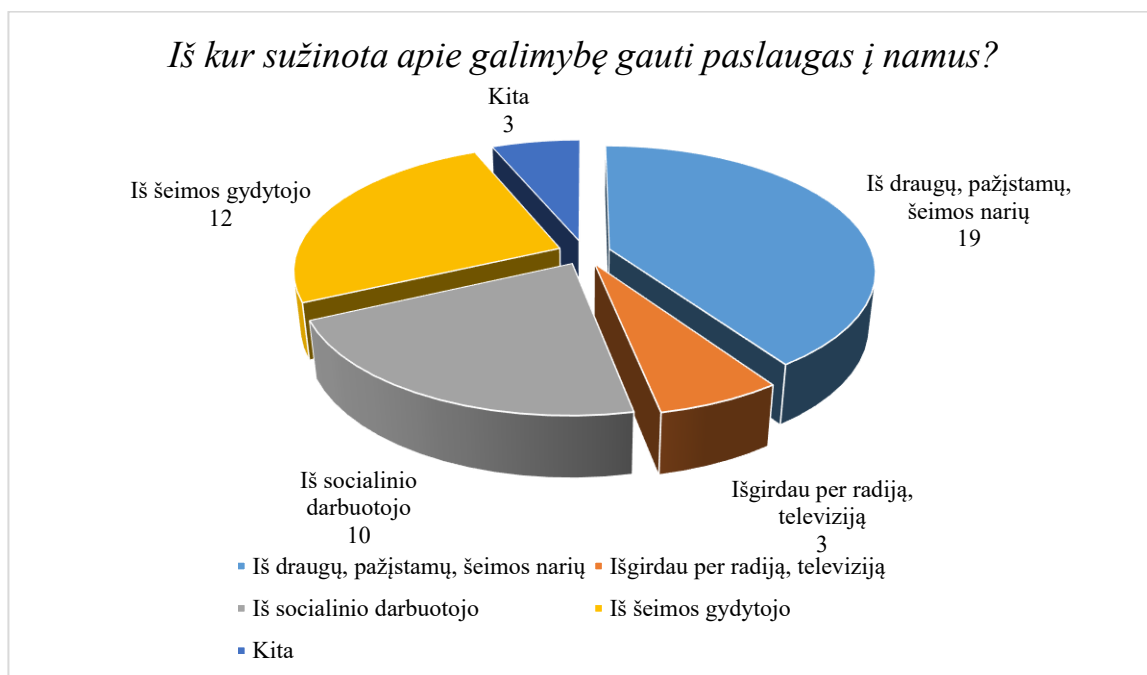
Pav. Nr. 1 *Tyrimo dalyvių amžius, N=47*

43 tyrimo dalyviai nurodė, kad gyvena vieni, 3 nurodė, kad namų ūkyje be jų gyvena dar vienas asmuo ir vienas tyrimo dalyvis namų ūkyje gyvena su dviem asmenimis. Taigi didžioji dauguma paslaugų į namus gavėjų yra vieni gyvenantys vyresnio amžiaus asmenys. Visgi nepaisant to, kad dauguma gyvena vieni, dauguma respondentų nurodė, kad ištikus nelaimei jie artimiausiame rate turėtų asmenų, į kuriuos galėtų kreiptis pagalbos (žr. pav. Nr. 2).

Pav. Nr. 2. *Kiek turite asmenų, į kuriuos galėtumėte kreiptis ištikus nelaimei? N=47*

Tyrimo dalyvių buvo klausta, iš kur jie sužinojo apie galimybę gauti paslaugas į namus (žr. pav. Nr. 3). Tyrimo duomenys atskleidė, kad dauguma tyrimo dalyvių (19 respondentų) apie galimybę gauti paslaugas į namus sužinojo iš draugų, pažįstamų, šeimos narių. Mažiausiai respondentų (3 respondentai) sužinojo apie galimybę gauti paslaugas į namus išgirdus per radiją ir televiziją, arba kita.

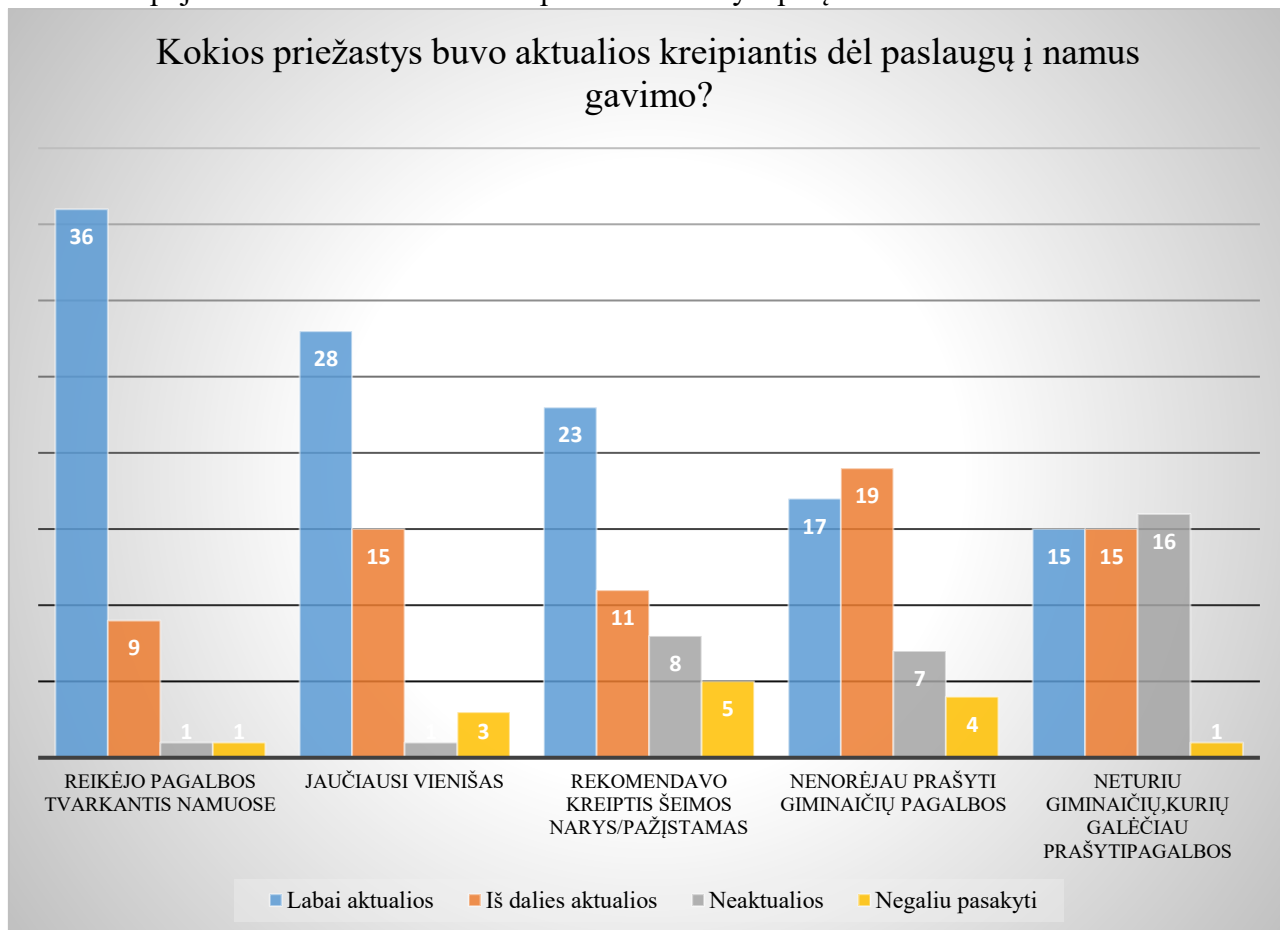

Pav. Nr. 3. *Iš kur sužinota apie galimybę gauti paslaugas į namus? N=47*

Remiantis tyrimo duomenimis, galima teigti, kad dauguma vyresnio amžiaus asmenų sužino apie galimybę gauti paslaugas į namus ne iš masinio informavimo priemonių (pavyzdžiui, radijo,

televizijos, žiniasklaidos), bet iš savo artimiausios socialinės aplinkos. Dažniausiu informacijos šaltiniu nurodomi draugai, pažįstami ar šeimos nariai, kurie, tikėtina, informaciją apie šią galimybę suteikia atsižvelgdamas į vyresnio amžiaus asmens sveikatos būklę ir savarankiškumą.

Dažniausiai vyresnio amžiaus asmenys kreipiasi dėl paslaugų į namus gavimo, nes jiems reikia pagalbos tvarkantis namuose, t. y., tikėtina, kad mažėjant savarankiškumo lygiui, auga pagalbos poreikis (žr. pav. Nr. 4). Atitinkamai antra ir trečia pagal dažnumą nurodyta priežastis buvo vienišumo pojūtis arba rekomendavo kreiptis šeimos narys/ pažįstamas.

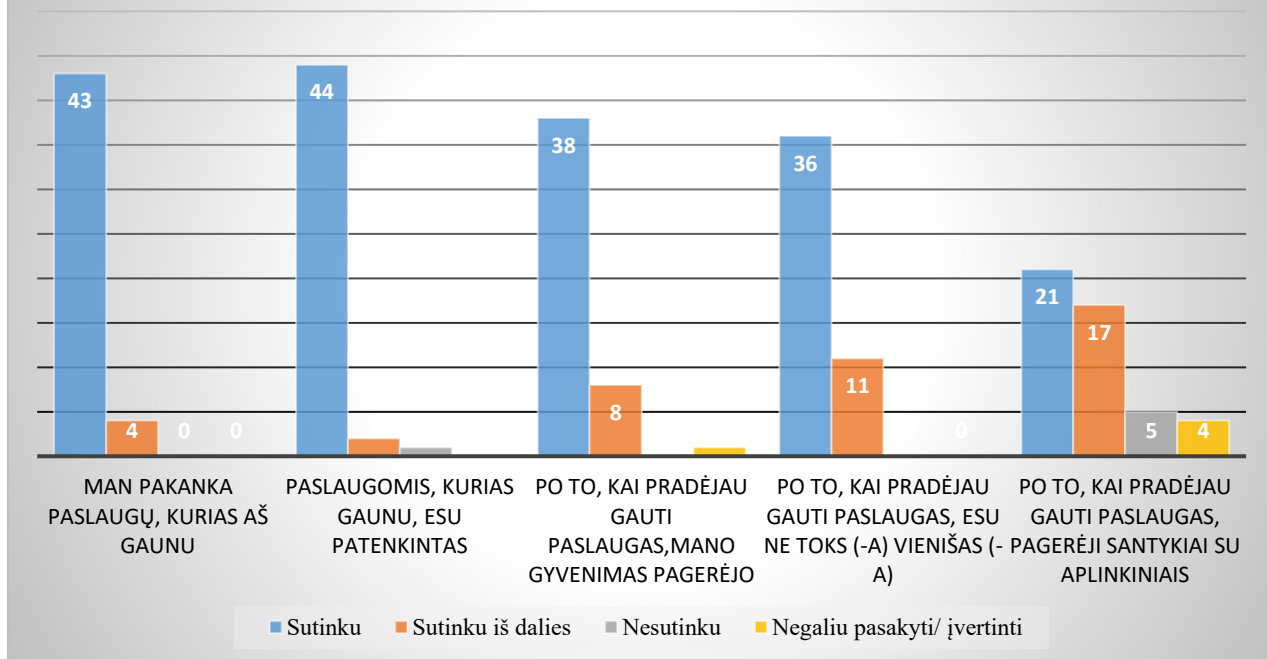
Pav. Nr. 4. Kokios priežastys buvo aktualios kreipiantis dėl paslaugų į namus gavimo?

Sąlyginai didelei tyrimo dalyvių daliai kreipiantis dėl paslaugų į namus gavimo buvo aktualus nenoras prašyti giminaičių pagalbos. Galima daryti prielaidą, kad motyvu kreiptis dėl paslaugų gavimo gali būti ne tik paslaugos gavėjo socialinės paramos tinklo ypatybės (pavyzdžiui, šeimoje nėra galinčių/ norinčių pasirūpinti vyresnio amžiaus giminaičiu asmenų), bet ir tam tikri jo asmenybės ypatumai. Paprastai vyresnio amžiaus asmens nenoras prašyti pagalbos iš giminaičių siejamas su nenoru jaustis našta arba siekiu išsaugoti savarankiškumą.

Į namus gaunamų paslaugų vertinimas

Tyrimo dalyviai buvo paprašyti bendrai įvertinti teikiamų paslaugų kokybę (žr. pav. Nr. 5). Galima pastebėti, kad tyrimo dalyviai linkę beveik visus gaunamų paslaugų aspektus vertinti teigiamai. Respondentų nuomone, šiuo metu gaunamų paslaugų jiems pakanka, jie yra patenkinti gaunamų paslaugų kokybe, gaunant paslaugas į namus jų gyvenimas pagerėjo, jaučiasi ne tokie vieniši ir pagerėjo santykiai su aplinkiniais.

Į namus gaunamų paslaugų kokybės vertinimas

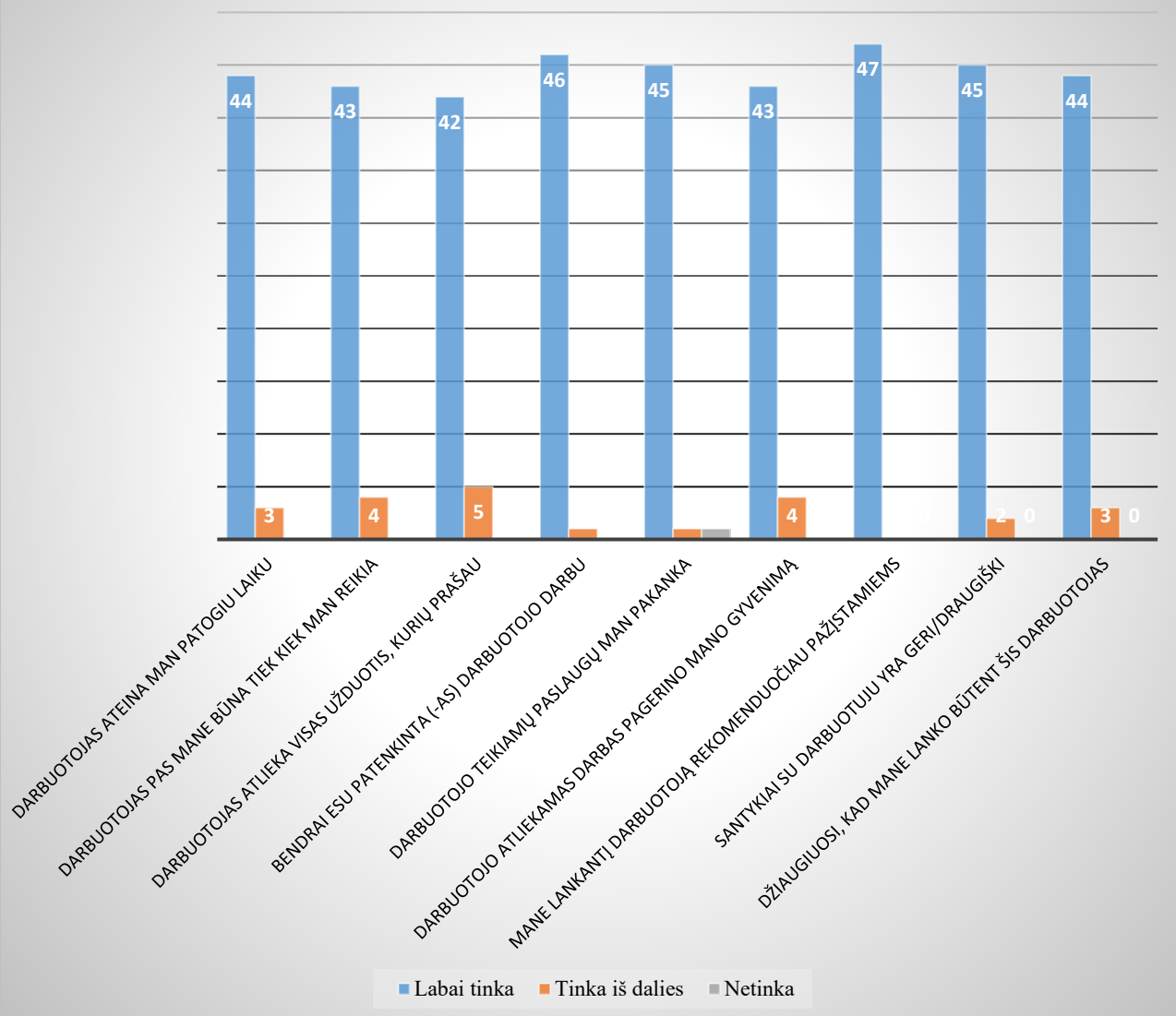

Pav. Nr. 5. Į namus gaunamų paslaugų kokybės vertinimas.

Tyrimo dalyviai teigiamai vertino ne tik gaunamų paslaugų kokybę, bet ir šių paslaugų teikiamą naudą. Dauguma 38 respondentai teigė, kad po to, kai pradėjo gauti paslaugas į namus, jų gyvenimas pagerėjo. Kaip buvo minėta anksčiau, nemaža dalis vyresnio amžiaus asmenų kreipiasi dėl paslaugų į namus gavimo, nes jaučiasi vieniši, be to, didelė dalis respondentų gyvena vieni. Tikėtina, kad reguliarūs lankomosios priežiūros darbuotojo vizitai yra susiję su sumažėjusiu paslaugos gavėjo vienišumo jausmu, išaugusiu saugumo pojūčiu ir pagerėjusiais santykiais su aplinkiniais.

Panašiai, kaip ir vertinant paslaugų į namus kokybę, visi lankomosios priežiūros darbuotojo veiklos aspektai taip pat buvo vertinami itin teigiamai (žr. pav. Nr. 6). Tyrimo dalyviai buvo ypač patenkinti geru santykiu su lankomosios priežiūros darbuotoju ir džiaugėsi, kad juos lanko būtent šis lankomosios priežiūros darbuotojas. Dauguma buvo linkę juos lankomosios priežiūros darbuotoją rekomenduoti ir kitiems paslaugų į namus gavėjams, buvo patenkinti darbuotojo darbu ir teigė, kad darbuotojo veikla prisideda prie jų gerovės.

Tyrimo dalyvių pasitenkinimas juos lankančio darbuotojo darbu

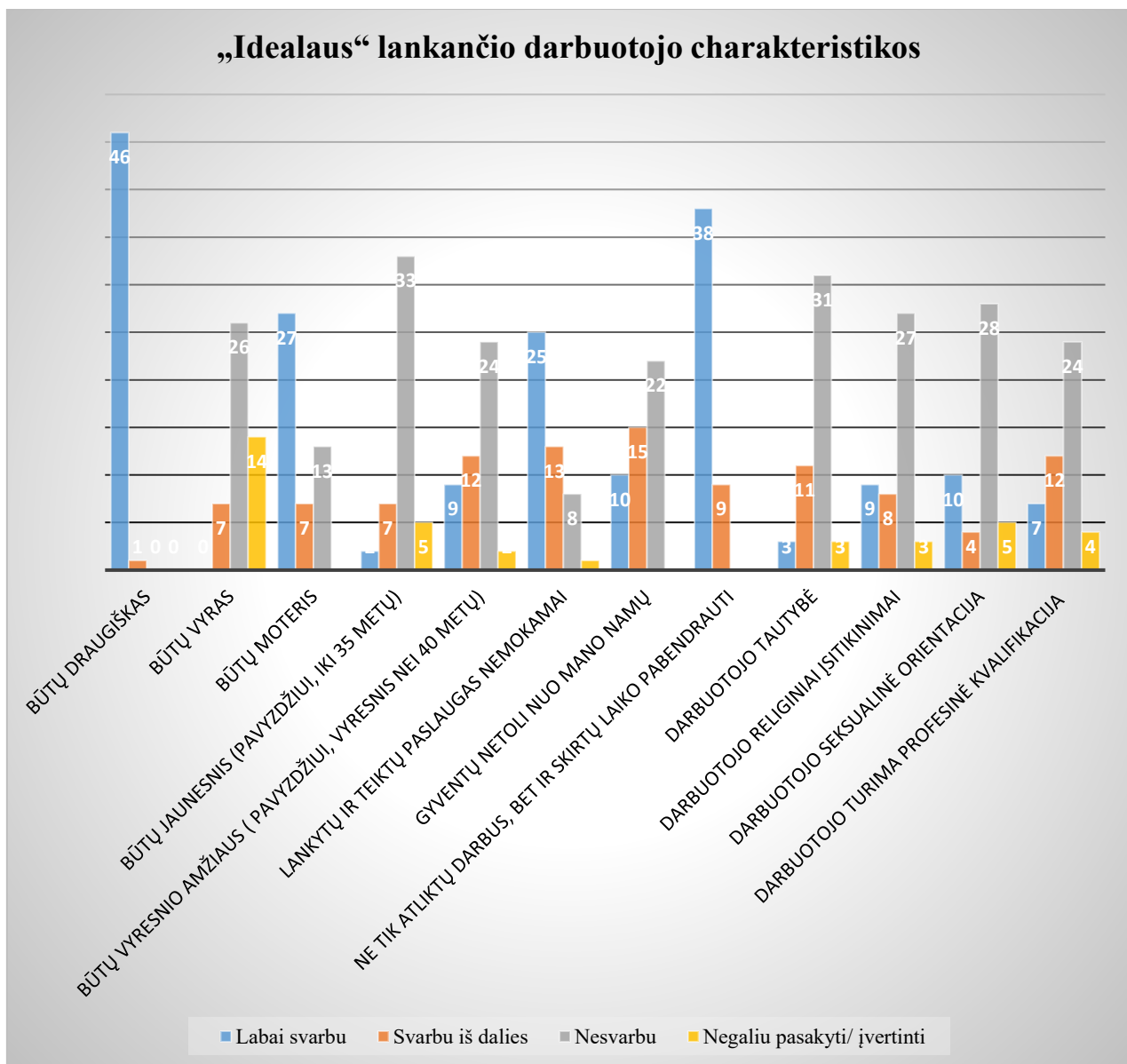

Pav. Nr. 6. Tyrimo dalyvių pasitenkinimas juos lankančio darbuotojo darbu.

Galima pastebėti, kad respondentų nuomonės šiek tiek išsiskiria vertinant darbuotojo atliekamų veiklų aprėptį („Darbuotojo teikiamų paslaugų man pakanka“ ir „Darbuotojas pas mane būna tiek, kiek man reikia“). Kadangi dauguma tyrimo dalyvių gyvena vieni, tikėtina, kad jie norėtų praleisti daugiau laiko su juos lankomosios priežiūros darbuotoju, t. y., norėtų, kad jis ne tik atliktų savo tiesiogines funkcijas, bet skirtų daugiau laiko pabendrauti su paslaugos gavėju. Neformali lankomosios priežiūros darbuotojo ir paslaugos gavėjo sąveika, tikėtina, ne tik prisidėtų prie vyresnio amžiaus asmens pasitenkinimo gaunamomis paslaugomis, bet ir padidintų jo gyvenimo kokybę ir gerovės pojūtį.

Tyrimo dalyvių buvo klausiama, kokiomis savybėmis turėtų pasižymėti, jų nuomone, idealus lankantis darbuotojas (žr. pav. Nr. 7). Galima pastebėti, kad paslaugų gavėjams itin svarbios lankomosios priežiūros darbuotojo asmeninės savybės – dauguma nurodė, kad jiems būtų svarbu, jog lankomosios priežiūros darbuotojas būtų draugiškas ir kad ne tik atliktų pavestas užduotis, bet ir skirtų laiko pabendrauti. Tikėtina, kad galimybė bendrauti su lankomosios priežiūros darbuotoju buvo

susijusi su sąlyginai didelės dalies tyrimo dalyvių pozicija, kad jiems būtų svarbu, jog lankomosios priežiūros darbuotojas gyventų netoliese.

Pav. Nr. 7. „Idealaus“ lankančio darbuotojo charakteristikos.

Tokios darbuotojo charakteristikos kaip tautybė, religiniai įsitikinimai, seksualinė orientacija ar turima profesinė kvalifikacija buvo svarbūs tik nedidelei daliai tyrimo dalyvių. Įdomu tai, kad, respondentų nuomone, lankomosios priežiūros darbuotojo lytis nėra itin svarbi, tačiau dauguma vis tik teiktų pirmenybę moteriai. Šis tyrimo rezultatas gali būti paaiškintas tuo, kad dauguma tyrimo dalyvių buvo moterys ir, tikėtina, kad dėl to teikia pirmenybę lankomosios priežiūros darbuotojai moteriai arba ši pozicija susijusi su normatyviniu moters kaip globėjos ir rūpintojos vaidmeniu. Taip pat sąlyginai didesnė tyrimo dalyvių dalis norėtų, kad lankomosios priežiūros darbuotojas juos lankytų nemokamai.

Siekiant atskleisti papildomus atlikti vyresnio amžiaus asmenų nuomone aktualius paslaugų į namus organizavimo aspektus, tyrimo dalyviams buvo užduotas atvirojo tipo klausimas „Galbūt norėtumėte dar ką nors pakomentuoti apie gaunamas paslaugas/ santykius su darbuotoju, ko nebuvo

klausta?“. 47 tyrimo dalyvių atsakymus galima suskirstyti į tris kategorijas: 35 respondentai nurodė, kad komentarų neturi, 13 pažymėjo, kad buvo patenkinti gaunamomis paslaugomis ar jų konkrečiais aspektais ir 2 turėjo klausimų/ komentarų, susijusių su paslaugų į namus organizavimo ypatumais. Respondentų atsakymai, patenkantys į dvi pastarąsias grupes detalizuojami žemiau (žr. lentelę Nr. 1).

1 lentelė. *Papildomi tyrimo dalyvių komentarai*

Kategorija	Iliustruojančių citatų pavyzdžiai
Pasitenkinimą keliantys paslaugų į namus aspektai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Mano darbuotoją labai gera ➤ Labai patenkinta lankančia mane darbuotoja. ➤ Esu patenkintas. ➤ Mano darbuotoją man kaip anūkė. ➤ Aš esu patenkinta lankančia mane darbuotoja. ➤ Esu labai patenkinta savo darbuotoju. ➤ Santykiai geri. Darbuotoju esu labai patenkinta. ➤ Ja bardzo zadowolonia z swojei pani (pani Mryji). Niech Pan Bog daji jej duzo mocnego zdrowie i 100 lat. ➤ Mano gyvenimas palengvėjo. ➤ Man labai patinka bendrauti su darbuotoją.
Klausimai/ komentarai	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ar gali jūsų darbuotojai trimeriuoti žolę ➤ gerai, kad darbuotojas padeda su transporto užsakymu iki gydytojų. Labai reikalingas transportas.

Analizuojant atsakymus kategorijoje „Pasitenkinimą keliantys paslaugų į namus aspektai“ buvo galima pastebėti, kad paslaugų gavėjai ne tik akcentuoja pačios paslaugos naudą ar kokybę, bet vertina ir artimą santykį su lankomosios priežiūros darbuotoju. Lankomosios priežiūros darbuotojo supratingumas, palaikymas, geras santykis su paslaugos gavėju buvo ypač vertinami.

Išvados

1. Didžioji dauguma paslaugų į namus gavėjų yra vieni gyvenantys, vyresni nei 60 metų amžiaus asmenys, kurie apie galimybę kreiptis dėl paslaugų teikimo sužinojo iš savo artimiausios socialinės aplinkos, o ne masinio visuomenės informavimo kanalais. Nors dauguma paslaugų į namus gavėjų gyvena vieni, didžioji dalis nurodė turintys bent vieną asmenį, į kurį galėtų kreiptis pagalbos ištikus nelaimėi. Dėl paslaugų į namus gavimo asmenys dažniausiai kreipiasi, nes jiems reikia pagalbos tvarkantis namuose, jie jaučiasi vieniši arba neturi giminaičių, į kuriuos galėtų kreiptis pagalbos.
2. Tyrimo dalyviai linkę itin teigiamai vertinti į namus gaunamų paslaugų naudą ir kokybę. Pradėjus gauti paslaugas į namus, tyrimo dalyvių teigimu, jų gyvenimas pagerėjo ir jei paslaugos į namus staiga nebūtų teikiamos, gyvenimas pablogėtų.
3. Lankomosios priežiūros darbuotojo veikla taip pat buvo vertinama itin teigiamai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad nemaža dalis vyresnio amžiaus asmenų kreipiasi dėl paslaugų į namus gavimo, nes jaučiasi vieniši. Reguliarūs lankomosios priežiūros darbuotojo vizitai gali būti siejami su sumažėjusiu paslaugos gavėjo vienišumo jausmu, išaugusiu saugumo pojūčiu ir pagerėjusiais santykiais su aplinkiniais. Taigi paslaugos į namus ne tik užtikrina, kad vyresnio amžiaus asmuo gauna pagalbą susitvarkant buityje, bet ir gerina paslaugos gavėjo gyvenimo kokybę ir mažina vienišumo jausmą.
4. Viena iš paslaugos gavėjui reikšmingiausių lankomosios priežiūros darbuotojo charakteristikų yra draugiškumas ir nusiteikimas ne tik atlikti tiesiogines su darbu susijusias funkcijas, bet ir pabendrauti. Šalia šių asmeninių savybių, idealus lankomosios priežiūros darbuotojas, tyrimo dalyvių nuomone, būtų vyresnis nei 40 metų, moteriškos lyties. Kitos charakteristikos (pavyzdžiui, tautybė, profesiniai įgūdžiai, religiniai įsitikimai) aktualūs tik nedidelei daliai tyrimo dalyvių.